

ΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ*

Υ Π Ο
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ

Ζ'. ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ.

Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Κ.Χ., ἡ ὁποία, ὅσα διοικητικοῦ περιεχομένου, ἀναγνωρίζει τὸ ἔκπαλαι ἰσχύσαν καθεστῶς εἰς Ἀθῶνα¹, ἐκάστη Μονὴ εἶναι αὐτοδιοίκητος, διοικουμένη συμφώνως τῷ ἔσωτερικῷ αὐτῆς Κανονισμῷ, τὸν ὁποῖον ψηφίζει αὕτη καὶ ἐγκρίνει ἢ Ἱερὰ Κοινότης, ἡ ὁποία καὶ ἀσκεῖ ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς τηρήσεως καὶ ὁμαλῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Οὗτος, ὡς καὶ πᾶσα διάταξις ἐκδιδομένη ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθῶ Μοναστηριακῶν Ἀρχῶν², δὲν πρέπει ν' ἀντίκειται πρὸς τὸν ἰσχύοντα Καταστατικὸν Χάρτην.

Ὁ ἔσωτερικὸς Κανονισμὸς καθορίζει τὴν κανονικὴν μορφήν τῆς Ἱ. Μονῆς, ἂν δηλαδὴ εἶναι κοινόβιος ἢ ἰδιόρρυθμος, τὸν τρόπον ἐκλογῆς τῶν προϊσταμένων ἐν αὐτῇ Ἀρχῶν, τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν καὶ ὑποχρεώσεων, τὰ περὶ τῶν μοναχῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἐν γένει, ὡς καὶ τὰ τῆς ἔσωτερικῆς λειτουργίας αὐτῆς, τὰ τῆς τηρήσεως βιβλίων, διαφυλάξεως λειψάνων κ.λ.π.³

Κατὰ ταῦτα ἡ διοίκησις τῶν Ἱερῶν Μονῶν διέπεται ὑπὸ τοῦ Κ.Χ. καὶ τοῦ ἔσωτερικοῦ κανονισμοῦ καὶ διακρίνεται εἰς δύο κατηγορίας ἀναλόγως τῆς φύσεως τῆς Μονῆς, εἰς Κοινοβιακὴν καὶ Ἰδιόρρυθμον.

α) Κοινόβιοι Ἱεραὶ Μοναί.

Ἡ διοίκησις εἰς τὴν Κοινοβιακὴν Ἱεράν Μονὴν ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου, τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Γεροντίας⁴. Τὰ μέλη τῆς Γεροντίας, οἱ λε-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 186 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

1. Παναγιωτάκου, Π., Ἑκκλ. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 425 καὶ ΣτΕ (Ὁλομέλεια) 1093/1936.

2. Ἄρθρ. 187 Κ.Χ.

3. Παναγιωτάκου, Π., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 426· Τοῦ αὐτοῦ, Ὁργάνωσις..., σ. 113 καὶ τὰ ἄρθρα Κ.Χ. 108, 111, 123 ὡς καὶ ἀπόφασιν 518 Γεν. Διοικητοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐν ΑΕΚΔ, τ. Δ' (1949), σ. 237.

4. Ἄρθρ. 111 Κ.Χ.

γόμενοι Προϊστάμενοι, ἐκλέγονται κατὰ τὸ ἄρθρον 308 τοῦ Κ.Χ. καὶ κατ' ἀριθμὸν δὲν ὀρίζει ὁ Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς. Διὰ τὸ ἐκλεγῆ εἰς μοναχὸς Προϊστάμενος πρέπει νὰ διακρίνηται διὰ τὸ ἦθος καὶ τὸν ἀνεπίληπτον βίον του, τὴν διοικητικὴν του ἰκανότητα καὶ τὴν μόρφωσίν του. Οἱ ἐκλεγόμενοι προϊστάμενοι εἶναι ἰσόβιοι καὶ ἐκπίπτουν τοῦ ἀξιώματός των μόνον κατόπιν καταδικαστικῆς ἀποφάσεως¹.

Αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Γεροντίας δύνανται νὰ περιγραφοῦν ὡς ἐξῆς: 1) ἐγκρίνει τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Μονῆς², 2) ἀποφασίζει, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ἐγούμενου καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ τῶν γενικῆς φύσεως ζητημάτων, ὡς εἶναι αἱ δικαστικαὶ ὑποθέσεις, αἱ συνομολογήσεις δανείων, ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς, ἡ ἀνέγερσις νέων οἰκοδομῶν ἢ αἱ ἐπισκευαὶ τῶν κτιρίων, ἢ πρόσληψις τῶν δοκίμων, ἢ κουρὰ τῶν μοναχῶν κ.λ.π.³, 3) ἐκλέγει τὰ μέλη τῆς⁴, συγκαλεῖ τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Μονῆς διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἐγούμενου⁵, καὶ ἐκλέγει κατ' ἔτος τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς⁶, 4) παύει τὸν Ἐγούμενον κατὰ πλειοψηφίαν 2/3 τῶν μελῶν τῆς⁷, ἢ εἰσηγεῖται τὴν παῦσιν αὐτοῦ εἰς τοὺς μοναχοὺς⁸, καὶ 5) ἐπιλύει τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς μεταξὺ Ἐγούμενου καὶ Ἐπιτροπῆς⁹.

Κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς Γεροντίας οἱ Προϊστάμενοι καταλαμβάνουν τὰς θέσεις των κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς προαγωγῆς καὶ κατὰ τὴν ἱεραρχίαν αὐτῶν ἤτοι προηγοῦνται οἱ ἱερεῖς, ἔπονται οἱ ἐξ αὐτῶν διάκονοι καὶ μοναχοί. Εἰς ἐκάστην δὲ κατηγορίαν προηγοῦνται οἱ ἀρχαιότερον χειροτονηθέντες ἢ καρέντες μοναχοί. Διατυπώνουν ἐλευθέρως τὴν γνώμην των, διὰ τὴν ὁποίαν οὐδέποτε δύνανται νὰ διωχθοῦν ἢ νὰ κατηγορηθοῦν¹⁰.

Εἰς τὸν Κ.Χ. καὶ τὸ Ν.Δ. δὲν ρυθμίζονται τὰ τῆς ἀσκήσεως τῆς προεδρίας κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Γεροντίας, παρὰ ταῦτα ἐξυπακούεται, ὅτι πρόεδρος αὐτῆς εἶναι ὁ Ἐγούμενος. Τοῦτο δὲ ἐφ' ὅσον ὁ Ἐγούμενος εἶναι ὁ μόνος μοναχός, ὁ ὁποῖος ἔχει περιβληθῆ μετὰ τὴν ὑπάτην ἐν τῇ Μονῇ ἐξουσίαν,

1. Ἐν τῷ νόμῳ, μὴ ὀριζομένου τοῦ εἴδους τοῦ παραπτώματος καὶ τοῦ Δικαστηρίου τοῦ ἐκδόντος τὴν ἀπόφασιν, νοητέον, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν Σύναξιν, μόνης δυναμένης ν' ἀποφανθῆ ἐπ' αὐτοῦ (Παναγιωτάκου, Π., Ὁργάνωσις..., σ. 113).

2. Ἀρθρ. 87, 89 Κ.Χ.
3. Ἀρθρ. 90 Κ.Χ.
4. Ἀρθρ. 108 Κ.Χ.
5. Ἀρθρ. 114 Κ.Χ.
6. Ἀρθρ. 119 Κ.Χ.
7. Ἀρθρ. 121 Κ.Χ.
8. Ἀρθρ. 115 Κ.Χ.
9. Ἀρθρ. 120 Κ.Χ.
10. Ἀρθρ. 130 Κ.Χ.

μόνος μὲν τὴν πνευματικὴν¹, μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς δέ, τῆς ὁποίας προεδρεύει, τὴν διοικητικὴν², δὲν εἶναι δυνατόν εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Γεροντίας παρακαθημένου τούτου νὰ προεδρεύῃ ἄλλος μοναχός, ἀνυψούμενος τοιοῦτοτρόπως εἰς θέσιν ὑπερτέραν ἐκείνης τοῦ Ἠγουμένου. Οὕτω λοιπόν, παρὰ τὴν σιγὴν τοῦ Κ.Χ. καὶ τοῦ Ν.Δ. πρόεδρος τῆς Γεροντίας εἶναι ὁ Ἠγούμενος.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς Γεροντίας λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν³, ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν ἐκείνων περιπτώσεων, ὅπου ὁ νόμος ἀπαιτεῖ εἰδικὴν πλειοψηφίαν⁴, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν ἀπόλυτον τοιαύτην.

Ἐτέρα μορφή διοικητικῶν ὀργάνων εἰς τὴν Κοινοβιακὴν Μονὴν εἶναι ὁ Ἠγούμενος μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ ὅποιοι ἀσχοῦν τὴν ἐκ τοῦ Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ ἀπορρέουσαν ἐξουσίαν, ἀποτελοῦντες τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τῆς Γεροντίας καὶ ἐκτελοῦντες πᾶσαν ἀπόφασιν αὐτῆς. Ἐπὶ θεμάτων διοικητικῆς φύσεως ἀποφασίζουν κοινῶς καὶ διοικοῦν ὡσαύτως, ἀπαγορευομένης, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, πάσης μονομεροῦς ἐκ μέρους τοῦ Ἠγουμένου ἢ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐνεργείας ἐπὶ διοικητικῆς μορφῆς πράξεως. Ἐν διαφωνίᾳ μεταξὺ τούτων ἀποφασίζει ἡ Γεροντία⁵.

Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι διμελής ἢ τριμελής, ἀναλόγως τοῦ τί προβλέπει ὁ Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς τῆς Μονῆς καὶ τὰ μέλη της ἐκλέγονται δι' ἓν ἔτος ὑπὸ τῆς Γεροντίας, προερχόμενα ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς. Πρόεδρος αὐτῆς εἶναι ὁ Ἠγούμενος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεργάζεται ἡ Ἐπιτροπὴ, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη.

Ὁ Ἠγούμενος ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς, τῶν ἐχόντων συμπληρώσει ἐξαετίαν ἀπὸ τῆς κουρᾶς των κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν. Ἡ Γεροντία, δι' ἀποφασεῶς της, ὀρίζει τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς καὶ γνωστοποιεῖ αὐτὴν εἰς τοὺς ἀδελφούς τῆς Μονῆς τοῦλάχιστον πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκλογῆς. Αὕτη ἐνεργεῖται εἰς τὸ Καθολικόν, ἐνώπιον τῆς Γεροντίας διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκ καταλόγου ὑποψηφίων ἐκλέγονται δύο. Μετὰ δὲ μυστικὴν πάλιν ψηφοφορίαν ὁ πλειοψηφῆσας τούτων ἐκλέγεται Ἠγούμενος. Εἰς περίπτωσιν δὲ ἰσοψηφίας τίθεται κλῆρος μεταξὺ τῶν δύο.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν συντάσσεται πρακτικόν, τὸ ὁποῖον ὑπογραφόμενον ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Γεροντίας ἀποστέλλεται εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα διὰ τὴν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Ἠγουμένου καὶ τὴν (κατ' ἄρθρον

1. Ἄρθρ. 118 Κ.Χ.

2. Ἄρθρ. 119 Κ.Χ.

3. Περὶ τοῦ ὅρου «πλειοψηφία» καὶ «εἰδικὴ πλειοψηφία» ἰδὲ Π α π α χ α τ ζ ἦ, Γ., Σύστημα Διοικητικοῦ Δικαίου, σ. 183.

4. Ἄρθρ. 121 Κ.Χ. Περὶ παύσεως τοῦ Ἠγουμένου ἐφ' ὅσον οὗτος σφετερίζεται τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων διοικητικῶν ἀρχῶν τῆς Μονῆς.

5. Ἄρθρον 119 καὶ 120 Κ.Χ. Πρβλ. Π α ν α γ ι ο τ ᾶ κ ο ν, Π., Ἐκκλ. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 427, Τ ὸ ν α ὑ τ ὸ ν, Ὁργάνωσις..., σ. 117 καὶ Κ υ ρ ι α κ ὸ π ο υ λ ο ν, Ἡ., Διοικητικὸν Δίκαιον, τ. Β', σ. 129.

36 τοῦ Κ.Χ.) γνωστοποιήσιν τῆς ἐκλογῆς εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ἐάν, ὅμως, ὁ ἐκλεγείς Ἡγούμενος διετέλεσε κατὰ τὸ παρελθὸν Ἡγούμενος δὲν ἀπαιτεῖται ἐγκαθίδρυσις.

Διὰ πᾶσαν ἀμφισβήτησιν περὶ τῆς ἐκλογῆς ἀρμόδιον διὰ νὰ κρίνη ὄργανον εἶναι ἡ Ἱερὰ Κοινότης, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποβάλλονται ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς αἱ περὶ αὐτῆς ἐνστάσεις. Εἰς περίπτωσιν ἀκυρώσεως τῆς ἐκλογῆς ἐπαναλαμβάνεται αὕτη τὴν πρώτην Κυριακὴν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως εἰς τὴν Μονήν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος εἶναι ἀνέκκλητος¹.

Ὁ Ὑποψήφιος Ἡγούμενος πρέπει νὰ παρουσιάσῃ τὰ ἐξῆς θετικὰ προσόντα ἐκλογιμότητος² 1) νὰ διακρίνηται ἐπὶ ἡθείᾳ χρηστῶ, σταθερᾷ εὐσεβείᾳ, διαγωγῇ ἀνεπιλήπτῳ, μορφώσει ἐκκλησιαστικῇ, ἐγκυκλίῳ παιδείᾳ καὶ διοικητικῇ ἱκανότητι· 2) νὰ ἔχῃ συμπληρώσει τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ 3) νὰ ἔχῃ λάβει ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τὴν κουράν αὐτοῦ, προτιμωμένων τῶν πρὸ δεκαετίας ἐγγεγραμμένων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ. Ἀρνητικὰ προσόντα ἐκλογιμότητος δὲν θέτει ρητῶς ὁ Καταστατικὸς Χάρτης, πλὴν τῆς ἐν ἄρθρῳ 116 διαγραφομένης περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ καταχρήσει μοναστηριακῆς περιουσίας ν' ἀναδειχθῇ Ἡγού-

1. Ἄρθρ. 114 Κ.Χ. Πρβλ. Παναγιωτάκου, Π., Ὁργάνωσις..., σ. 115 καὶ ἀπόφ. ΣτΕ (Ὁλομ.) 1093/1936 ἐν «Θέμιδι» ΜΗ', σ. 65 ἐπ. Σολιώτην, Σ., (εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 70), ὁ ὁποῖος ὑποστηρίζει ὅτι «αἱ διατάξεις τῶν νόμων περὶ ἀνεκκλήτου δὲν δύναται νὰ ἀναστρίψωσιν τὸν διὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἔλεγχον». Δικαιολογῶν τ' ἀνωτέρω λέγει ὅτι «τὸ ἐνδικον μέσον τῆς αἰτήσεως ἀκυρώσεως ἐδόθη διὰ τοῦ Συντάγματος κατὰ πάσης ἀποφάσεως διοικητικῆς ἀρχῆς ἢ παντὸς Νομικοῦ Προσώπου Δημοσίου Δικαίου ἀσκοῦντος διοίκησιν». Τὸ δικαίωμα, ὅμως, τοῦ ἀνεκκλήτου αὐτοῦ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, δὲν ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Κ.Χ. ἀλλὰ παρελήφθη ἐκ τοῦ συνταγματικῶς καταχωρωμένου «προνομιακοῦ καθεστώτος» τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὡς καὶ ὅλη ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις αὐτοῦ. Πράγματι, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ παρασχεθείσης αὐτοδιοικήσεως ἔπεται, ὅτι τὸ Κράτος δύναται ν' ἀσκῇ ἔλεγχον, ἐποπτεῖον τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ἀγιορειτικῶν καθεστώτων, πάντοτε ὅμως εἰς τὴν διὰ νόμον καθιερωθεῖσαν διοίκησιν, οὐχὶ ὅμως ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν τοιαύτην εἰς ἣν ὑπάγονται π.χ. αἱ σχέσεις τῶν Μονῶν πρὸς ἀλλήλας ἢ τῶν μοναχῶν πρὸς ἀλλήλους, ἢ ἡ ἐκλογὴ Ἡγουμένου. Κατὰ συνέπειαν μόνον κατὰ πράξεων ἀναγομένων εἰς ἐφαρμογὴν νόμων διοικητικοῦ περιεχομένου θὰ ἦτο δυνατόν νὰ χωρήσῃ κατ' ἀρχὴν αἰτήσις ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ ΣτΕ. Τοιαύτας πράξεις ἐκτελεῖ ὁ Γενικὸς Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους συμφώνως πρὸς τὸ κυρωτικὸν τοῦ Κ.Χ. Νομοθετικὸν Διάταγμα, τὸν Ν. 6010/34, τὸν ΑΝ 758/1937 καὶ τὸ ΝΔ 124/69, δι' ὃ καὶ μόνον ἐπὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ ἀσκεῖται ἔλεγχος ὑπὸ τοῦ ΣτΕ. Πρβλ. Παναγιωτάκου, Π., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 110, Τδναύτόν, Ἐκκλησι. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 461, Κυριακόπουλον, ἹΗ., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 131 καὶ Σβῶλον, Ἁλ., Συνταγματικὸν Δίκαιον, τ. Α', σ. 202.

2. Ἄρθρ. 112 Κ.Χ.

μενος. Παρά ταῦτα δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν αὐτὰ ἀφαιρετικῶς, δηλαδὴ ὁ μὴ κεκτημένος τ' ἀνωτέρω προσόντα δὲν δύναται νὰ ἐκλεγῇ Ἑγούμενος.

Ἐάν, ὅμως, εἰς τὴν Μονὴν δὲν ὑπάρχη μοναχὸς συγκεντρῶνων τ' ἀνωτέρω προσόντα προσκαλεῖται οἰοσδήποτε θεωρούμενος ὡς κατάλληλος ἐν Ἀγίῳ Ὅρει μοναχός, δι' ἀποφάσεως τῆς ἀδελφότητος καὶ ἀνατίθεται εἰς αὐτὸν τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἑγουμένου¹.

Παρατηρεῖται ἀνωτέρω, ὅτι ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ εἰδικὸν ὄργανον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐλέγχει τὰ προσόντα τῶν ὑποψηφίων, ἀποκειμένης τῆς τοιαύτης ἀρμοδιότητος εἰς τὴν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς, ἥτις καὶ δύναται νὰ καλέσῃ, διὰ τὸ ἡγουμενικὸν ἀξίωμα, μοναχὸν ἐτέρας Μονῆς, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ἢ ἐν ἄρθρῳ 113 τοῦ Κ.Χ. περίπτωσις.

Ὁ Ἑγούμενος εἶναι ἰσόβιος. Παύεται, ὅμως, ἕνεκεν ἀνεπαρκείας ἢ ἐκτροπῆς, μετ' ἀπόφασιν τῆς Γεροντίας καὶ γνώμην τῆς ἀδελφότητος τῆς Μονῆς, ληφθεῖσαν κατὰ πλειοψηφίαν τῶν ἐχόντων τὸ κατ' ἄρθρον 114 τοῦ Κ.Χ. δικαίωμα ψήφου μελῶν τῆς ἀδελφότητος, ἐνυπογράφως δηλούντων τὴν θέλησιν αὐτῶν². Ἡ παῦσις τοῦ Ἑγουμένου, ὡς καὶ ἡ ἐκλογή αὐτοῦ³, γνωστοποιεῖται διὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος εἰς τὸν Οἴκουμενικὸν Πατριάρχην⁴.

Ὁ Ἑγούμενος μόνος ἔχει πνευματικὰς ἀρμοδιότητας ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς⁵, μετὰ δὲ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀσκειῖ τὴν ἐκ τοῦ Ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ἀπορρέουσαν περιορισμένην διοικητικὴν ἐξουσίαν, ἀπαγορευομένης ἐπὶ ποιῆ ἄκυρότητος πάσης μονομεροῦς ἀσκήσεως ταύτης, τῶν προκυπτουσῶν διαφορῶν λυομένων ὑπὸ τῆς Γεροντίας⁶.

Ἡ ἀπὸ μέρους τοῦ Ἑγουμένου ἀπόπειρα συγκεντρώσεως τῆς ὅλης διοικητικῆς ἐξουσίας ἢ σφετερισμοῦ τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ τῆς Γεροντίας, μετὰ διπλῆν ἀπὸ μέρους τῆς Γεροντίας παρατήρησιν, ἀναγραφομένην εἰς τὰ Πρακτικά, προκαλεῖ τὴν παῦσιν τοῦ Ἑγουμένου, δι' εἰδικῆς πλειοψηφίας τῶν 2/3 ὑπὸ τῆς Γεροντίας. Εἰς περίπτωσιν μὴ ἀποδοχῆς τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν μοναχῶν προσκαλεῖται ἢ Ἱ. Κοινότης πρὸς ἐπίλυσιν τῆς διαφορᾶς⁷.

1. Ἄρθρ. 119 Κ.Χ.

2. Ἰδὲ Σολιώτην, Σ., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 71.

3. Ἄρθρ. 115 Κ.Χ.

4. Ἄρθρ. 117 Κ.Χ. 36. Ν.Δ. Πρβλ. Παναγιωτάκων, Π., Ὁργάνωσις..., σ. 117.

5. Ἄρθρ. 118 Κ.Χ.

6. Ἄρθρ. 90, 119, 120 Κ.Χ.

7. Ἄρθρ. 121 Κ.Χ.

β) Ἰδιόρρυθμοι Μοναί.

Εἰς τὰς Ἰδιορρυθμους Μονὰς ἡ διοίκησις ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Συνάξεως τῶν Προϊσταμένων καὶ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἠγούμενος εἰς τὰς Μονὰς αὐτὰς δὲν ὑπάρχει, λόγῳ τοῦ χαλαροῦ τρόπου ἀσκήσεως ἐπὶ τῶν μοναχῶν διοικητικῆς καὶ πνευματικῆς ἐξουσίας.

Τὰ μέλη τῆς Συνάξεως ἐκλέγονται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 108 τοῦ Κ.Χ. ὡς καὶ τὰ μέλη τῆς Γεροντίας, καὶ εἰς ἀριθμὸν ἀνάλογον πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Μονῆς ὀριζόμενον¹. Ἐχει δὲ ἡ Σύναξις τὰς ἰδίας μὲ τὴν Γεροντίαν ἀρμοδιότητας².

Ἡ Ἐπιτροπή, διμελὴς ἢ τριμελὴς, ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Συνάξεως ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ ἀσκεῖ περιορισμένην διοίκησιν καὶ διαχείρισιν τῆς Μονῆς, συμφώνως τῷ Ἐσωτερικῷ Κανονισμῷ καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 90 τοῦ Κ.Χ. Εἶναι δὲ ἐκτελεστικὸν τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνάξεως ὄργανον, τῆς εὐρυτέρας ἀσκήσεως τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας ἀνηκούσης εἰς τὴν Ἱ. Σύναξιν τῶν Προϊσταμένων³.

γ) Ἱερὰ Ἐξαρτήματα.

Ἡ περιοχὴ τοῦ Ἀγίου Ὁρους εἶναι κατανεμημένη εἰς εἴκοσι τμημάτα, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀνήκει εἰς μίαν τῶν εἴκοσι Κυριάρχων Ἱ. Μονῶν⁴. Εἰς ἕκαστον, ὅμως, τῶν ἀνωτέρω τμημάτων, πλὴν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ὑπάρχουν καὶ ἕτερα Ἰδρύματα, τὰ ὁποῖα καλοῦνται ἐξαρτήματα τῆς Κυριάρχου Μονῆς. Ταῦτα, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι ἀσκητεῦον εἰς ἕκαστον τούτων, διακρίνονται εἰς Σκήτας, Κελλίαι, Καλύβας, Ἦσυχαστήρια καὶ Καθίσματα, ἀνήκοντα πλήρως εἰς τὴν Κυρίαρχον Ἱ. Μονήν⁵.

Ἡ διοικητικὴ ἐξουσία τῶν Ἱερῶν Ἐξαρτημάτων ἀνήκει εἰς τὰς Ἱερὰς Μονὰς, πλὴν ὅμως αὐταὶ ἔχουν παραχωρήσει αὐτὴν εἰς ὄργανα ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῶν ἐξαρτηματικῶν μοναχῶν, διατηροῦσαι παρὰ ταῦτα τὸ δικαίωμα τῆς πλήρους ἐπ' αὐτῶν ἐποπτείας, ὡς ἐν τῷ Καταστατικῷ Χάρτῃ λεπτομερῶς περιγράφεται⁶.

1. Ἀρθρ. 125 Κ.Χ.

2. Πρβλ. ἀρθρ. 87, 88, 89, 90 Κ.Χ.

3. Ἀρθρ. 124 Κ.Χ. Πρβλ. καὶ Παναγιωτάκων, Π., Ἐκκλησι. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 428, τὸν αὐτόν, Ὁργάνωσις..., σ. 114-115.

4. Ἀρθρ. 105 Συντ.

5. Ἀρθρ. 1 Κ.Χ.

6. Ἀρθρ. 126-141 Κ.Χ.

Ἡ ἑκτασίς τῆς διοικητικῆς ἐποπτείας τῶν Κυριάρχων Μονῶν ἐπὶ τῶν ἐξαρτημάτων εἶναι εὐρυτάτη, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς παραχωρουμένης δοτῆς διοικητικῆς ἐξουσίας καὶ ἐξαντλουμένη εἰς τὴν κρίσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἀποφάσεων διοικητικοῦ περιεχομένου, τὰς ὁποίας ἐκδίδουν τὰ διοικητικά ἔργα τοῦ Ἐξαρτήματος¹.

Ἐξ ὅλων τῶν ἐξαρτημάτων ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ διάρθρωσις τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας τῶν Σκητῶν. Εἶναι δὲ ἡ Σκήτη σύνολον Καλυβῶν—ἦτοι ἰδιαίτερα κτίσματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζοῦν μοναχικαὶ συνοδεῖαι ὑπὸ ἓνα Γέροντα — μὲ τὸν Ναὸν εἰς τὸ μέσον (τὸ Κυριακὸν) καὶ μὲ ἀνεξάρτητον διαβίωσιν τῆς μιᾶς συνοδείας ἀπὸ τὴν ἄλλην². Ἐκάστη Σκήτη ἔχει ὠρισμένον ἀριθμὸν Καλυβῶν, τὸν ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ χωρὶς τὴν ἔγκρισιν τῆς Ἱεραῆ Κοινότητος πρὸς τὴν Κυριάρχον Μονήν³.

Ἡ διοικητικὴ ἐξουσία εἰς τὰς Σκήτας ἀσκειῖται ὑπὸ τοῦ Δικαίου, τῶν Συμβούλων καὶ τῆς Συνάξεως τῶν Γερόντων⁴. Ὁ Δικαῖος ἐκλέγεται ἐκ τῶν Γερόντων τῆς Σκήτης καὶ πρέπει νὰ κοσμηθῆται δι' ἀρετῆς καὶ ἱκανότητος ἀνεγνωρισμένης ὑπὸ τῆς κυριάρχου Μονῆς⁵.

Ἡ ἐκλογὴ εἰς τὰς Κοινοβίους Σκήτας γίνεται κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἐν αὐταῖς τάξιν. Ἐνταῦθα δηλαδὴ ὁ Καταστατικὸς Χάρτης νομοθετεῖ «κατὰ παραπομπήν» εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς, ὡς τοῦτο ἐφαρμόζεται ἐν ἐκάστη Κοινοβίῳ Σκήτη. Ἀντιθέτως, διὰ τὰς Ἰδιορρυθμοὺς Σκήτας προβλέπει ἰδικὴν διαδικασίαν. Οὕτως, ἐνώπιον τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Κυριάρχου Μονῆς, συνέρχονται οἱ Γέροντες τῶν Καλυβῶν εἰς τὰς ἀρχὰς Μαΐου ἐκάστου ἔτους ὑπὸ τὴν

1. Παναγιωτάκων, Π., Ἐκκλησ. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 463.

2. Πρβλ. Πετρακάκων, Δ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 135. © Η Ε, τ. Π, σ. 225. Σμυρνάκην, Γ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 344 ἐπ. Εὐταξίαν, Ἀ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 23 ἐπ. Χρήστου, Π. — Προβατάκη, Θ., Τὸ Ἅγιον Ὄρος, σ. 11 ἐπ. Cavaernos, Con., Anchored in God; Life, art and thought on the Holy Mountain on Athos. Athens «As-tir», 1959, σ. 52. Δελικάνη, Καλλινίκου, Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιεποφυλακίου σφζομένων ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων περὶ τοῦ Ἄθω, Κων/πολις 1902, σ. 200 ἐπ., ὅπου καὶ τὰ σχετικὰ ἔγγραφα περὶ ἀναγνωρίσεως Σκητῶν. Κτενᾶ, Χρ., Τὰ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἱερά Καθιδρύματα καὶ ὁ διέπων αὐτὰ ὄργανισμός, Θεσσαλονίκη 1925, σ. 14 ἐπ.

3. Ἄρθρ. 129 Κ.Χ. καὶ Πετρακάκου, Δ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 145 ἐπ. Κτενᾶ, Χρ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 31.

4. Ἄρθρ. 149 Κ.Χ.

5. Ἄρθρ. 150 Κ.Χ. Ἡ διάταξις τοῦ ἁρθροῦ τούτου εἶναι μᾶλλον κατευθυντήριος, καθ' ὅσον ρητῶς ἀναφέρει, ὅτι διὰ νὰ ἐκλεγῇ τις Δικαῖος «ὃ ἐὼν νὰ εἶναι ἐκ τῶν Γερόντων τῆς Μονῆς μεμαρτυρημένης ἀρετῆς καὶ ἱκανότητος...» ἐπιτρέπουσα τὴν ἐκλογὴν Δικαίου ἐκτὸς τῶν Γερόντων τῆς Σκήτης, ἐξωτικοῦ, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν Ἱγουμενοῦ, ὅταν δὲν ἀνευρίσκειται μοναχὸς τις συγκεντρῶνων τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα ἐκλογιμότητος εἰς τὴν Μονήν, δυναμένου τούτου νὰ ἰσχύσῃ καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν Δικαίου (πρβλ. ἄρθρ. 113 Κ.Χ.).

προεδρίαν τοῦ ἀρχαιοτέρου αὐτῶν καὶ κατὰ πλειοψηφίαν ἐκλέγουν τὸν Δικαῖον. Εἰς περίπτωσιν ἰσοψηφίας ἀποφαίνεται ἡ Κυριάρχος Μονή, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ γνωστοποιεῖται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς, πρὸς ἔγκρισιν, δι' ἐνσφραγίστου πρακτικοῦ τῆς Συνάξεως. Ὑπ' αὐτῆς δὲ γίνεται καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ νέου Δικαίου¹.

Ἡ θητεία τοῦ Δικαίου εἶναι ἐτησία² καὶ αἱ ἀρμοδιότητές του προσομοιάζουν μὲ ἐκείνας τοῦ Ἡγουμένου, πλὴν τῆς πνευματικῆς ἐπὶ τῶν μοναχῶν ἐποπτείας, τῆς ὁποίας στερεῖται³.

Οἱ Σύμβουλοι ἐκάστης Σκήτης, δύο ἕως τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, ἀναλόγως τοῦ τί προβλέπει ὁ Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς, ἐκλέγονται καθ' ὄν χρόνον καὶ ὁ Δικαῖος, ἤτοι εἰς τὰς ἀρχὰς Μαΐου ἐκάστου ἔτους, τοῦ ἡμίσεος, ὅμως, ἀριθμοῦ αὐτῶν ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς κυριάρχου Μονῆς⁴. Ἡ διάρκεια τῆς ὑπηρεσίας των εἶναι ἐτησία, πλὴν, ἐκ τῶν τριῶν συμβούλων ἀντικαθίστανται ἀνὰ πᾶν ἔτος εἷς ἢ πλείονες καὶ ἐπὶ τεσσάρων οἱ δύο ἢ καὶ οἱ τέσσαρες κατὰ τὰ κρατοῦντα ἐν ἐκάστη Σκήτῃ⁵.

Ἡ Ἱ. Σύναξις τῶν Γερόντων ἀποφαίνεται ἐπὶ τῶν σπουδαίων ὑποθέσεων τῆς Σκήτης, ἢ δ' ἀπόφασις αὐτῆς τίθεται ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς κυριάρχου Μονῆς πρὸς ἔγκρισιν⁶.

Ὅθεν, παρατηροῦμεν ὅτι ὑπάρχει πλήρης ἐξάρτησις τῆς Σκήτης ἐκ τῆς Κυριάρχου Μονῆς, δυναμένης ν' ἀναθεωρήσῃ πᾶσαν ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Συνάξεως τῶν Γερόντων τῆς Σκήτης ἢ καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ ἐπὶ ταύτης τὴν οἰανδήποτε θέλησιν αὐτῆς⁷.

Τοιαύτη, λοιπόν, παρουσιάζεται ἡ διοίκησις τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Μονῶν, ἐξασφαλίζουσα τὴν ἀρμονικὴν διαβίωσιν τῶν ἐν αὐτοῖς μοναχῶν καὶ προάγουσα καὶ διατηροῦσα παραλλήλως τὸν ἐν Ἁθῶν Μοναχισμόν.

Η'. Η ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ.

Ἡ Ἱερά Κοινότης ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον στάδιον τῆς διοικητικῆς λειτουργίας τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Αὕτη εἶναι ἡ ὑπερτέρα τῶν Μοναστηριακῶν Ἀρχῶν διοικητικὴ ἀρχή, ἥτις ἀποτελοῦσα τὸ βουλευτικὸν σῶμα τῆς Πολι-

1. Ἀρθρ. 151 Κ.Χ. Ἰδὲ καὶ Κ τ ε ν ᾱ, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 33 ἐπ.

2. Ἀρθρ. 153 Κ.Χ.

3. Λεπτομερῶς ἰδὲ ἀρθρ. 156 Κ.Χ.

4. Ἀρθρ. 152 Κ.Χ.

5. Πρβλ. προμνησθὲν ἀρθρον καὶ Π α ν α γ ι ω τ ᾱ κ ο ν, Π., Ὁργάνωσις..., σ. 120.

6. Ἀρθρ. 152, 153, 155 Κ.Χ. Πρβλ. καὶ Δ ε λ ι κ ᾶ ν η ν, Κ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 206.

7. Π α ν α γ ι ω τ ᾱ κ ο υ, Π., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 120.

τείας τοῦ Ἄθω, εἶναι ταυτοχρόνως τὸ ἱεραρχικῶς προϊστάμενον διοικητικὸν συλλογικὸν ὄργανον τῶν Κυριάρχων Ἰ. Μονῶν.

Ἡ Ἱερὰ Κοινότης, ὡς προαναφέρθη, προῆλθεν ἐκ τῆς Παλαιᾶς Συνάξεως τῶν Ἀγιορειτῶν Γερόντων. Μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ Πρώτου, ὅστις ἐπὶ χρόνους μακροὺς προῆδρευεν αὐτῆς, καὶ τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης ὅπως ὑφίσταται ἐν Ἀγίῳ Ὄρει μόνιμον καὶ διαρκές ὄργανον, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ διοίκησις αὐτοῦ, διεμορφώθη συστηματικώτερον ἢ Ἱερὰ Κοινότης, καταστάσα ἡ ἀνωτέρα ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Ἀρχή¹.

Ὡς πρὸς τὸν νομικὸν χαρακτηρισμὸν αὐτῆς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὰ ἐξῆς. Ἡ Ἱερὰ Κοινότης εἶναι ἔμμεσον ὄργανον τοῦ Κράτους², διότι ἡ ὀργανικὴ θέσις αὐτῆς δὲν καθορίζεται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, εἰ μὴ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Κ.Χ. καὶ τοῦ Ν.Δ. καὶ ἐν γένει ὑπὸ τοῦ προνομιακοῦ καθεστῶτος, εἰς ὃ παραπέμπει τὸ Σύνταγμα³. Εἶναι ὄργανον συλλογικόν, αὐτοτελές, ὅταν ἀσκῆ τὴν β' βαθμοῦ διοίκησιν ἐν Ἄθω⁴, μὴ αὐτοτελές δὲ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου⁵. Εἶναι σῶμα διαρκές καὶ οὐχὶ περιοδικόν⁶, συνεδριάζον τακτικῶς κατὰ κανόνα καὶ ὁσάκις παραστῆ ἀνάγκη⁷. Ἡ ἀρμοδιότης τῆς Ἰ. Κοινότητος παρουσιάζει μίαν συγκέντρωσιν πολυποικίλων, διαφόρων δ' ἐνταύτῳ, ἐξουσιῶν ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχήν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν παρουσιάζεται μία δυσχέρεια ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ὄργανου τοῦτου ἀναφορικῶς μὲ τὴν ἐξουσίαν τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ (Νομοθετικὴν, Ἐκτελεστικὴν, Δικαστικὴν), καθ' ὅσον καὶ αἱ τρεῖς ἐξουσίαι εὐρηγνται συγκεντρωμέναι εἰς αὐτὸ⁸ καὶ οὕτω καθίσταται τοῦτο ἀληθῶς *sui generis* ὄργανον, τριπλῆν κεκτημένον ιδιότητα.

Ἡ Ἱερὰ Κοινότης συγκροτεῖται ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν εἴκοσιν Ἱερῶν Μονῶν, ἧτοι ἐνὸς ἐξ ἐκάστης αὐτῶν⁹, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν οἰκείων

1. Π ε τ ρ α κ á κ ο υ, Δ., Μοναχικὸν Πολίτευμα..., σ. 48.

2. Περὶ τῆς διακρίσεως τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους εἰς ἄμεσα καὶ ἔμμεσα, ἰδὲ Σ β ὄ λ ο υ, Λ., Συνταγματικὸν Δίκαιον, τ. Α', σ. 225 ἐπ. Π α π α χ α τ ζ ῆ, Γ., Σύστημα Διοικ. Δικαίου, σ. 173 ἐπ. Δ ἔ ν δ ι α, Μ., Διοικητικὸν Δίκαιον, τ. Β', σ. 56 ἐπ.

3. Ἀ ν τ ω ν ὀ π ο υ λ ο ς, Ν., Προστασία Ἀγιορειτικοῦ Καθεστῶτος..., σ. 189.

4. Ἀρθρ. 14-27 ΚΧ.

5. Ἀρθρ. 105 § 3 Συντ.

6. Π α ν α γ ι ω τ á κ ο ς, Π., Ἐκκλησιαστ. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 444. Τ ο ὕ ἰ δ ἰ ο υ, Ὁργάνωσις..., σ. 124 καὶ ἄρθρον 11 Κ.Χ.

7. Ἀρθρον 17 Κ.Χ. Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ἑσωτ. Κανονισμοῦ τῆς Ἰ. Κοινότητος, αὕτη συνεδριάζει ἐκάστην Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν, καθ' ὅλον τὸ ἔτος, πλὴν τῶν ἑορτῶν καὶ κατὰ τὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν ὅποτε συνεδριάζει ἐκάστην Δευτέραν, Τρίτην καὶ Πέμπτην.

8. Πρβλ. ἄρθρ. 105 Συν. 9 Ν.Δ., 14 ἐπ. καὶ 41 ἐπ. Κ.Χ.

9. Ἀρθρ. 11 Κ.Χ.

μονῶν, συμφώνως τῷ ἐσωτερικῷ κανονισμῷ ἐκάστης, ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαπενθημέρου τοῦ Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους. Ὑποψήφιοι διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀντιπροσώπου δύνανται νὰ εἶναι μοναχοὶ ἔχοντες συμπληρώσει τὸ τριακοστὸν τοῦλάχιστον ἔτος τῆς ἡλικίας των, διακρινόμενοι διὰ τὴν σύνεσιν καὶ τὸν ἀνεπίληπτον βίον των καὶ προτιμωμένων τῶν ἐχόντων ἐκκλησιαστικὴν μόρφωσιν καὶ ἐγκύκλιον παιδείαν¹. Ἡ θητεία τῶν ἀντιπροσώπων εἶναι ἐνιαυσία, πλὴν ὅμως, οὗτοι εἶναι ἐπανεκλέξιμοι, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμῆι τοῦτο ἡ Μονή, χωρὶς ὁ Καταστατικὸς Χάρτης νὰ κωλύῃ τὴν ἐπ' ἀόριστον ἐπανεκλογὴν ἐνὸς ἀντιπροσώπου². Εἶναι δὲ τοῦτο προφανές, καθ' ὅσον ὁ συντάκτης τοῦ Κ.Χ., ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐγνώριζε τὴν ὅλον ἐπιπροϋσαν λειψανδρείαν τῶν Μονῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ τὴν ἕνεκα ταύτης δυσκολίαν αὐτῶν, ὅπως ἐξεύρουσαν μορφωμένους μοναχοὺς διὰ τὴν ἀντιπροσώπευσιν τῆς Μονῆς παρὰ τῇ Ἱερᾷ Κοινοτήτι, ἀφ' ἑτέρου δέ, δὲν ἐπεθύμει τὴν μείωσιν τῶν προσόντων τοῦ ἀντιπροσώπου πέρα τῶν γενικῶν καὶ ἀκροτάτων ὀρίων τὰ ὅποια θέτει.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Μονῶν ὀφείλουσαν νὰ παραμένουν εἰς Καρυὰς καὶ νὰ προσέρχωνται τακτικῶς εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἱερᾶς Κοινοτήτος. Ἐκτὸς ἀποδεδειγμένης ἀσθενείας, ὁ ἀπουσιάσας εἰς δύο συνεχεῖς συνεδριάσεις καλεῖται εἰς ἔγγραφον ἀπολογία ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας, τὴν ὅποιαν αὐτὴ ἀποστέλλει εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα καὶ ἡ ὅποια, μετὰ τὴν σειρὰν τῆς, ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν τὴν ποινὴν τῆς ἐπιπλήξεως μετ' ἀναγραφῆς εἰς τὰ πρακτικά. Ὁ καθ' ὑποτροπὴν ὑποπίπτων εἰς τὸ ἀνωτέρω πειθαρχικὸν παράπτωμα καταγγέλλεται εἰς τὴν Μονὴν του καὶ ζητεῖται ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ, τῆς ἀρνήσεως τῆς Μονῆς ἐπισυρουσῆς τὸν ἀποκλεισμὸν αὐτῆς τοῦ δικαίωματος ἀποστολῆς ἀντιπροσώπου εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα ἐπὶ χρονικῷ διαστήματι τριῶν ἕως ἑξῆς μηνῶν³.

Ἐκαστος ἀντιπρόσωπος μόνον τὴν Μονὴν του δύναται ν' ἀντιπροσωπεύῃ καὶ ὡς ἐκ τούτου μόνον μίαν ψῆφον δύναται νὰ ἔχη, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως, τὴν ὅποιαν διαγράφει τὸ ἄρθρον 20 τοῦ Κ.Χ., καθ' ἣν ἀνατίθεται προσωρινῶς καὶ ἡ ἀντιπροσώπευσις μιᾶς Μονῆς εἰς ἀντιπρόσωπον ἑτέρας, παρουσιασθείσης ἀναποφεύκτου ἀνάγκης ἀπουσίας τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μονῆς αὐτῆς, πλὴν διὰ χρονικὸν διάστημα ἐνὸς μηνὸς καὶ μόνον διὰ τὰς μὴ δικαστικὰς ὑποθέσεις.

Ἡ Ἱερὰ Κοινότης εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ ἐφ' ὅσον παρίστανται τὰ 2/3 τῶν μελῶν αὐτῆς, ἦτοι δέκα τέσσαρες ἀντιπρόσωποι. Τὰς ἀποφάσεις τῆς λαμβάνει κατὰ πλειονοψηφίαν, τηρουμένων πάντοτε πλήρων πρακτικῶν⁴.

1. Ἄρθρ. 14 Κ.Χ.

2. Ἄρθρ. 15 Κ.Χ. Ἰδὲ καὶ Π ε τ ρ α κ ά κ ο υ, Δ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 50.

3. Ἄρθρ. 19 Κ.Χ.

4. Ἄρθρ. 21 Κ.Χ. Πρβλ. καὶ Π ε τ ρ α κ ά κ ο ν, Δ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 51, ὅστις διαγράφει τὸ τί ἴσχυε πρὸς τοῦ Κ.Χ.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἱ. Μονῶν εἶναι μεταξύ των ἴσοι καὶ ἡ ψῆφος των ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν. Ἡ μόνη διάκρισις, ἡ ὁποία ὑπάρχει, ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἱεραρχικὴν τάξιν τῆς παρεδρίας τῶν Μονῶν¹. Τὰς συζυτήσεις εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Ἱεραῶς Κοινότητος διευθύνει ὁ Πρωτεπιστάτης², ὁ ὁποῖος καὶ εἰσάγει τὰ πρὸς συζήτησιν θέματα, ἡ ὁποία πρέπει νὰ γίνεται, κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ Κ.Χ., «ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς εὐσχημοσύνης». Ὁ ἐκτρεπόμενος ἀντιπρόσωπος ἀνακαλεῖται εἰς τὴν τάξιν ὑπὸ τοῦ Πρωτεπιστάτου, ἐφ' ὅσον δὲ ἐπιμένει ἀποβάλλεται τῆς αἰθούσης. Τοῦ δις ἀποβληθέντος ζητεῖται ὑπὸ τῆς Ἱεραῶς Κοινότητος ἡ ἀνάκλησις, τῆς Μονῆς ὑποχρεωμένης ὅπως προβῇ εἰς αὐτήν³.

Τὴν γραφικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἱεραῶς Κοινότητος — ὅπως καὶ τῆς Ἱεραῶς Ἐπιστασίας — διεξάγει ὁ Ἀρχιγραμματεὺς. Οὗτος πρέπει νὰ εἶναι ἀδελφὸς μιᾶς τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῶν, ἡλικίας ἀνωτέρας τῶν 25 ἐτῶν καὶ πτυχιούχος μιᾶς Ἀνωτάτης Σχολῆς. Ἐάν, ὅμως, δὲν εὐρίσκεται ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μοναχὸς κατέχων πτυχίον Ἀνωτάτης Σχολῆς δύναται, εἰς αὐτὴν τὴν ἀκραίαν περίπτωσιν, νὰ διορισθῇ ὡς ἀρχιγραμματεὺς ἀπόφοιτος Γυμνασίου. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς βοηθεῖται ὑφ' ἐνὸς τοῦλάχιστον ὑπογραμματέως. Τὰ καθήκοντα τοῦ ἀρχιγραμματέως εἶναι τὰ ἐξῆς: 1) Παρακλήθῃ εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Ἱεραῶς Κοινότητος, ἀνευ δικαιώματος ψήφου, 2) εἰσηγεῖται ἐπὶ διαφόρων θεμάτων, ἔχων δικαίωμα νὰ παρέχῃ τὴν γνώμην του, ἐφ' ὅσον ζητηθῇ, 3) τηρεῖ τὰ πρακτικὰ καὶ 4) διεξάγει ἅπασαν τὴν ἐργασίαν τοῦ γραφείου⁴.

Ὁ ὑπογραμματεὺς, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχιγραμματέως τελῶν, πρέπει νὰ εἶναι, ὡς καὶ ἐκεῖνος, ἀδελφὸς μιᾶς τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μονῶν, ἡλικίας οὐχὶ μικροτέρας τῶν 25 ἐτῶν καὶ ἀπόφοιτος Γυμνασίου ἢ Ἱερατικῆς Σχολῆς⁵. Οὗτος ἀναπληροῖ τὸν ἀρχιγραμματέα, ἀπόντα ἢ κωλυόμενον⁶.

1. Ἀρθρ. 24 Κ.Χ. καὶ ἄρθρ. 1 Κ.Χ., τὸ ὁποῖον κατατάσσει, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν κρατοῦντα, τὰς εἰκοσι Μονὰς τοῦ Ἀγίου Ὁρους εἰς τὴν ἀκόλουθον τάξιν: 1) ἡ Μονὴ Μεγίστης Λαύρας, 2) ἡ Μονὴ Βατοπεδίου, 3) ἡ Μονὴ Ἰβήρων, 4) ἡ Μονὴ Χιλανδαρίου, 5) ἡ Μονὴ Διονυσίου, 6) ἡ Μονὴ Κουτλουμουσίου, 7) ἡ Μονὴ Παντοκράτορος, 8) ἡ Μονὴ Ἐηροποτάμου, 9) ἡ Μονὴ Ζωγράφου, 10) ἡ Μονὴ Δοχειαρίου, 11) ἡ Μονὴ Καρακάλλου, 12) ἡ Μονὴ Φιλοθέου, 13) ἡ Μονὴ Σίμωνος Πέτρως, 14) ἡ Μονὴ Ἀγίου Παύλου, 15) ἡ Μονὴ Σταυρονικήτα, 16) ἡ Μονὴ Ξενοφώντος, 17) ἡ Μονὴ Γρηγορίου, 18) ἡ Μονὴ Ἐσφιγμένου, 19) ἡ Μονὴ Ἀγίου Παντελεήμονος καὶ 20) ἡ Μονὴ Κωνσταντινου.

2. Περὶ αὐτοῦ ἰδὲ κατωτέρω.

3. Ἀρθρ. 23 Κ.Χ. Ἐπὶ ἀρνήσεως τῆς Μονῆς, ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἀνάκλησιν ταύτην, νομίζομεν, ὅτι δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἐν ἄρθρ. 19 Κ.Χ. διάταξις.

4. Ἀρθρ. 38 Κ.Χ. καὶ 104 Καν. Ἱερ. Κοινότητος, καθ' ὃ εἶναι ἀσυμβίβαστον τὸ ἀξιωμα τοῦ ἀρχιγραμματέως καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου.

5. Ἀρθρ. 39 Κ.Χ.

6. Ἀρθρ. 95, 98, 99, 104 Κανον. Ἱερ. Κοινότητος.

Ἡ διοικητικὴ ἀρμοδιότης τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος ἐκτείνεται κατὰ πρῶτον λόγον ἐπὶ τῆς ἐποπτείας τῶν Μοναστηριακῶν Ἀρχῶν τοῦ Ἁθω, οὐχὶ ὅμως ἀδιακρίτως ἀλλ' ἐπὶ θεμάτων διὰ τὰ ὁποῖα ρητῶς προβλέπεται αὕτη ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου¹, εἰδικώτερον δὲ ἐπὶ τῶν κατωτέρω περιπτώσεων. :

1) Ἡ Ἱερὰ Κοινότης ἔχει ἀρμοδιότητα ἐγκρίσεως τοῦ Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ τῶν Μονῶν, ὡς καὶ ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Αὕτη δεσμεύεται εἰς τὴν παροχὴν τῆς ἀνωτέρω ἐγκρίσεως, ἐκ τῆς υποχρεώσεως συμφωνίας τῶν διατάξεων τοῦ ὑπὸ ἐγκρισίν Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Κ.Χ., ἀπαραιτήτου οὔσης διὰ τὴν ἰσχὺν τούτου ἐν Ἀγίῳ Ὁρει².

2) Ἐπεμβαίνει εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν Μονῶν κατὰ δύο τρόπους: α) εἰς τὰς Κοινοβιακὰς Μονάς, ἐφ' ὅσον προσκληθῆ ὑπὸ τῆς Γεροντίας, πρὸς ἄρσιν διενέξεως μεταξὺ Γεροντίας καὶ τοῦ Σώματος τῆς ἀδελφότητος εἰς περίπτωσιν παύσεως Ἡγουμένου³, ἢ μετ' ἔνστασιν ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς Ἡγουμένου, ὅποτε καὶ ἀποφασίζει περὶ τοῦ κύρους αὐτῆς ἀνεκκλήτως⁴, β) εἰς πᾶσαν Ἱερὰν Μονήν, ἐφ' ὅσον θετικῶς πληροφορηθῆ, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις αὐτῆς ἤχθη εἰς σημεῖον ἐξόχως κρίσιμον, ἐπαπειλοῦν σοβαρῶς τὴν τε ὑπόστασιν καὶ τὸ μέλλον αὐτῆς. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν, μετ' ἀκριβῆ ἐλεγχον τῶν ἰσολογισμῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, ὀφειλῶν καὶ δανείων αὐτῆς, υποχρεωτικῶς ἐπεμβαίνει αὐτεπαγγέλτως καὶ λαμβάνει πᾶν τὸ προσῆκον μέτρον πρὸς ἀνθρώσιν τῆς οἰκονομικῶς παραπαιούσης Ἱ. Μονῆς⁵. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δύο περιπτώσεων, αἱ ὁποῖαι ρητῶς ἀναφέρονται ἐν τῷ Καταστατικῷ Χάρτι, εἰς οὐδεμίαν ἄλλην περίπτωσιν συγχωρεῖται ἐπέμβασις τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν Ἱερῶν Μονῶν.

3) Ἐτέρα ἀρμοδιότης τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος εἶναι ἡ ἀφορῶσα εἰς τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας, ἥτοι τοῦ ἐτέρου κεντρικοῦ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει διοικητικοῦ ὀργάνου. Ἡ ἐποπτεία αὕτη ἄρχεται ἐκ τῆς καταστολῆς πάσης αὐθαιρέσιαι τῶν Ἐπιστατῶν⁶ καὶ ἐξικνεῖται μέχρι τῆς ἐγκρίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτῆς⁷.

4) Τέλος ἡ ἀρμοδιότης τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ διαφορῶν θεμάτων, ἥτοι: ἐπὶ τῆς ἐγκρίσεως τῆς οἰκοδομικῆς ἐπεκτάσεως τῶν

1. Ἀρθρ. 11 Κ.Χ.

2. Ἀρθρ. 9 καὶ 187 Κ.Χ., 3 Ν.Δ.

3. Ἀρθρ. 121 Κ.Χ.

4. Ἀρθρ. 114 Κ.Χ. καὶ ἀνωτέρω σ. 427 καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.

5. Ἀρθρ. 27 Κ.Χ. Πρβλ. καὶ Παναγιωτάκων, Π., Ἑκκλ. Δίκαιον, σ. 449.

6. Ἀρθρ. 32 Κ.Χ.

7. Ἀρθρ. 35 Κ.Χ.

Ἐξαρτημάτων¹, τῆς ἰδρύσεως Τυπογραφείου², τῆς ἐποπτείας ἐπὶ τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς³, τοῦ διακανονισμοῦ διαφόρων θεμάτων, ὡς ἐπὶ ἀπαλλαγῆς τῆς φορολογίας τῶν μοναχῶν⁴, προσκλήσεως ἱεραρχῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει⁵ κ.λ.π.

Οἱ διοικητικοῦ περιεχομένου ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος δημιουργοῦν ἀφ' ἑαυτῶν ὑποχρέωσιν ἐκτελέσεως καὶ ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἐφ' ὅσον ἐκδίδονται συμφώνως ταῖς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου⁶. Τὰ δὲ ὑπὸ ταύτης συντασσόμενα ἔγγραφα ἔχουν πλήρη ἰσχὺν δημοσίων ἐγγράφων ἐνώπιον τῶν Ἀρχῶν τοῦ Κράτους⁷. Τὰς ἀποφάσεις αὐτάς ἐκτελεῖ, διὰ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του εὐρισκομένων ὀργάνων, ὁ Γενικὸς Διοικητής, ἐφ' ὅσον αὐταὶ εἶναι ἐκδεδομένα συμφώνως τῷ Καταστατικῷ Χάρτι, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, τοῦ ὁποίου ὡς ἐπόπτης ἔχει ἀποσταλῆ ὑπὸ τῆς κυριάρχου Πολιτείας⁸. Ἐφ' ὅσον λοιπόν, ἢ εἰς τὴν Ἱεράν Κοινότητα ἀνατεθειμένη διοικητικὴ ἐξουσία ἀσκειῖται ὑπὸ ταύτης νομίμως, τότε καὶ μόνον δημιουργεῖται ἢ ὑποχρέωσις ἐφαρμογῆς καὶ ἐκτελέσεως τῶν διοικητικῶν ἀποφάσεων τῆς ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει ὁ Γενικὸς Διοικητὴς ὑποχρεοῦται, ὅπως μὴ ἐκτελέσῃ τὴν παρανόμως ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν καὶ ν' ἀποπέμψῃ ταύτην εἰς τὴν ἐκδύσασαν Ἀρχὴν μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεων του. Τέλος, ἐν περιπτώσει διαφωνίας, τὴν διαφορὰν ἐπιλύει ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν⁹.

1. Ἀρθρ. 129 Κ.Χ.

2. Ἀρθρ. 180 Κ.Χ.

3. Ἀρθρ. 182 Κ.Χ.

4. Ἀρθρ. 2 παρ. 3 Ν.Δ.

5. Ἀρθρ. 173 Κ.Χ.

6. Ἀρθρ. 10 Κ.Χ.

7. Ἀρθρ. 37 Ν.Δ.

8. Ἀρθρ. 3 Ν.Δ. καὶ 8 Κ.Χ.

9. Ἀρθρ. 3 Ν.Δ. καὶ 1, παρ. 2 Ν.Δ. 124/69 (ΦΕΚ Α', 28/1969). Πρβλ. καὶ Παναγιωτάκων, Π., Ἑκκλ. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 450, ὡς καὶ 391/49, 583/49 ἀποφάσεις τοῦ Γεν. Διοικητοῦ Ἀγίου Ὁρους (ΑΕΚΔ, τ. Δ' (1949), σ. 233 ἐπ.). Ὁ Π. Παναγιωτάκος (ἐνθ' ἄνωτ., σ. 451) ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ Ἱ. Κοινότης ἀπαγορεύεται νὰ διαφωνήσῃ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποφάσεων τοῦ Γεν. Διοικητοῦ, διότι οὐδαμοῦ τοῦ Κ.Χ. ἀναφέρεται τοιοῦτο δικαίωμα τῆς Ἱ. Κοινότητος. Παρὰ ταῦτα τὸ Ν.Δ. τῆς 10/9/1926 ἐν τῷ προμνησθέντι ἄρθρῳ, ὡς καὶ τὸ Ν.Δ. 124/69, ἀναφέρουν ρητῶς, ὅτι ἐν περιπτώσει διαφωνίας ὀφείλει αὐτὸς (ὁ Γεν. Διοικητής) ν' ἀποταθῆ εἰς τὸ ἀρμόδιον ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον, «συμμορφούμενος πρὸς τὰς ὁδηγίας τούτου». Τοῦτο, λοιπόν, ἐμμέσως ἰδρύει δικαίωμα διαφωνίας τῆς Ἱ. Κοινότητος πρὸς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ.

Θ'. Η ΙΕΡΑ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ.

Ἡ Ἱερὰ Ἐπιστασία ἀποτελεῖ τὸ ἐκτελεστικὸν ὄργανον τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος¹, ἐδρεῦον ἐν Καρυαῖς καὶ συγκείμενον ἐκ τεσσάρων προσώπων, προερχομένων ἐκ τεσσάρων Μονῶν, κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν:

Αἱ εἴκοσι Μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους διαιροῦνται εἰς πέντε τετράδας ὡς ἐξῆς:

- α) Μεγίστης Λαύρας, Δοχειαρίου, Ξενοφώντος, Ἐσφιγμένου.
- β) Βατοπεδίου, Κουτλουμουσίου, Καρακάλου, Σταυρονικήτα.
- γ) Ἰβήρων, Παντοκράτορος, Φιλοθέου, Σίμωνος Πέτρως.
- δ) Χιλανδαρίου, Ξηροποτάμου, Ἁγίου Παύλου, Γρηγορίου.
- ε) Διονυσίου, Ζωγράφου, Ρωσικοῦ, Κωνσταμονίτου.

Ἐκάστη τετράς ἀναλαμβάνει κατ' ἔτος τὴν Ἐπιστασίαν ἀπὸ 1ης Ἰουνίου μέχρι τέλους Μαΐου τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ αἱ Μοναὶ τῆς τετράδος ἀποστέλλουν ἓνα ἀντιπρόσωπον ἐκάστη πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, τὰ προσόντα τοῦ ὁποίου εἶναι οἷα καὶ τὰ προσόντα τοῦ ἀντιπροσώπου εἰς τὴν Κοινότητα.

Τὰ μέλη τῆς Ἐπιστασίας ὀνομάζονται Ἐπιστάται, ὁ δὲ ἀντιπρόσωπος τῆς πρώτης ἐκάστης τετράδος Μονῆς Πρωτεπιστάτης, ἀσκῶν καθήκοντα προέδρου τῆς Ἐπιστασίας καὶ συμβολίζων τὸν πρῶτον τοῦ παρελθόντος καθεστῶτος², τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ὁποίου τὸ νῦν κρατοῦν καθεστῶς ἠθέλησε νὰ διατηρήσῃ³.

Ὁ θεσμὸς τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας ἐπεβλήθη ἐκ τῶν πραγμάτων ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Πρώτου. Ἐκ τοῦ σιγιλλίου τοῦ Πατριάρχου Παΐσιου Β' (1744) ἐξάγεται, ὅτι ὑπῆρχεν ὁ θεσμὸς πρὸ αὐτοῦ, ad hoc, ὅμως ὁ θεσμὸς ἐρρυθμίσθη διὰ τοῦ ΣΤ' Τυπικοῦ καὶ συμπληρωματικῶς διὰ τοῦ Ζ' Τυπικοῦ, τῶν ὁποίων αἱ διατάξεις παραμένουν ἐν πολλοῖς καὶ σήμερον ἐν ἰσχύϊ, ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου⁴.

Οἱ Ἐπιστάται εἶναι ἴσοι μεταξὺ των ὁ δὲ Πρωτεπιστάτης, πρῶτος μεταξὺ ἴσων (primus inter pares)⁵, προεδρεύει ὡς προελέχθη εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Ἐπιστασίας⁶ καὶ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος⁷. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπι-

1. Ἀρθρ. 40 Κ.Χ.

2. Ἀρθρ. 28 Κ.Χ.

3. Πρβλ. Πετρακάκον, Δ., ἔνθ' ἄνωτ., σ. 59.

4. Ἀντωνόπουλος, Ν., ἔνθ' ἄνωτ., σ. 74. Πετρακάκος, Δ., ἔνθ' ἄνωτ., σ. 56. Τὸ κείμενον τοῦ ΣΤ' Τυπικοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ θεμελιωδέστερον διὰ τὸν θεσμὸν εὐρίσκεται εἰς: Meyer, P h., Die haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster, Leipzig 1894, σσ. 243-248. Μαμαλάκη, Ἰ., ἔνθ' ἄνωτ., σσ. 628-632. Δελικάνη, Κ., Περιγραφικὸς κατάλογος..., σσ. 281-285.

5. Ἀρθρ. 29 Κ.Χ.

6. Ἀρθρ. 28 Κ.Χ.

7. Ἀρθρ. 23 Κ.Χ.

στασίας λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν, ἐν ἰσοψηφίᾳ δὲ ἡ ὑπόθεσις παραπέμπεται εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα, ἡ ὁποία καὶ ἀποφασίζει, ἀπαγορευομένης τῆς λήψεως οἰασδήποτε ἀποφάσεως ἐν ἀγνοίᾳ ἐνὸς Ἐπιστάτου διότι ἐν ἐναντία περιπτώσει ἡ ἀπόφασις εἶναι ἄκυρος¹.

Οἱ Ἐπιστάται διαμένουν μονίμως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπιστασίας των, εἰς Καρυάς. Ὁσάκις, ὅμως, ἀπαιτεῖται ἡ ἀπουσία τινὸς ἐξ αὐτῶν, αὕτη γίνεται κατὰ τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν τῶν Μονῶν, ἐναλλάξ, τοῦ Πρωτεπιστάτου οὐδέποτε δυναμένου ν' ἀπουσιάσῃ².

Ἐκάστη Μονὴ δύναται ν' ἀναθέσῃ τὰ καθήκοντα τοῦ Ἐπιστάτου εἰς τὸν παρὰ τῇ Ἱερᾷ Κοινότητι ἀντιπρόσωπόν της, ἐκτὸς τῆς Μονῆς ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται ὁ Πρωτεπιστάτης³. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Καταστατικὸς Χάρτης κρίνει ἀσυμβίβαστον διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Πρωτεπιστάτου τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀντιπροσώπου.

Αἱ ἀρμοδιότητες μὲ τὰς ὁποίας εἶναι περιβεβλημένη ἡ Ἱερὰ Ἐπιστασία δύνανται νὰ ὀρισθοῦν ὡς ἐξῆς:

1) Ἀσκεῖ τὴν διαχείρισιν τοῦ κοινοῦ ταμείου, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τὸν ὁποῖον ἐγκρίνει ἡ Ἱερὰ Κοινότης. Τὴν εὐθύνην τῆς διαχείρισεως αὐτῆς ἔχουν ἀλληλεγγύως⁴ αἱ Μοναί, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν οἱ Ἐπιστάται.

2) Ἀσκεῖ καθήκοντα Δημάρχου (ἤτοι μεριμνᾷ διὰ τὴν καθαριότητα τῶν ὁδῶν καὶ τὴν ἐπισκευὴν αὐτῶν, ἐνεργεῖ ἀστυιατρικὰς ἐπιθεωρήσεις κ.λπ.), Ἀστυνόμου (ἤτοι ἀπαγορεύει τὸ κάπνισμα εἰς τὰς ὁδοὺς, τὴν ἱππασίαν, τὰ διάφορα ἄσματα κ.λπ.) καὶ Εἰρηνοδίκου (ἤτοι τιμωρεῖ τὰ πταίσματα λαϊκῶν καὶ μοναχῶν, διατάσσει τὴν ἀπέλασιν τῶν μεθύσων, ἀέργων καὶ ἀτάκτων διὰ τῶν ὀργάνων της, ἐν συνδρομῇ, μετ' αἵτησιν αὐτῆς, τοῦ ἀστυνόμου Καρυῶν)⁵.

1. Ἄρθρ. 29 Κ.Χ.

2. Ἄρθρ. 33 Κ.Χ.

3. Ἄρθρ. 34 Κ.Χ.

4. Τοῦτο δὲ ἐφ' ὅσον αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστασίας ἐνεργοῦνται ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν Ἐπιστατῶν καὶ οὐχὶ μονομερῶς, ὡς ὀρίζει τὸ ἄρθρον 32 Κ.Χ.

5. Ἄρθρ. 37 καὶ 40 Κ.Χ. Πρβλ. Π ε τ ρ α κ ά κ ο ν, Δ., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 59, σημ. 43, ὅπου περιγράφονται τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ δίκαιον τῶν πρὸ τοῦ Κ.Χ. ἰσχυσάντων Γενικῶν Κανονισμῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Διὰ τὴν συνδρομὴν τοῦ Ἀστυνόμου Καρυῶν πρὸς τὴν Ἱερὰν Ἐπιστασίαν δὲν ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἐφ' ὅσον ὁ Κ.Χ. ἐν ἄρθρῳ 37 ἐπιτρέπει τὴν ἀπ' εὐθείας αἵτησιν αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀστυνόμον, τοῦτου ὑποχρεομένου, ὅπως προβῇ εἰς αὐτήν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Ἱ. Ἐπιστασίας εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸν Κ.Χ., τῆς οἰασδήποτε ἀμφισβήτησεως περὶ τούτου λυομένης ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ὡς ἐπόπτου τῶν ἀγιορειτικῶν καθεστώτων. Ἰδὲ Χ ό τ ζ ο γ λ ο υ, Χ ρ., Γνωμοδότησις, ἐν «Θέμειδι», τ. ΕΔ' (1953), σ. 774, ἢ ἐν ΑΕΚΔ, τ. Η' (1953), σ. 246 ἐπ. καὶ Π α ν α γ ι ω τ ά κ ο υ, Π., Ὁργάνωσις..., σ. 130, σημ. 3.

3) Ἡ Ἱερά Ἐπιστασία ὀφείλει νὰ διεκπεραιώσῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Ἱεραῆς Κοινότητος καὶ νὰ σφραγίσῃ αὐτὴν διὰ τῆς τετραμεροῦς σφραγίδος. Ἡ σφραγὶς αὐτὴ κρατεῖται ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Ἐπιστασίας καὶ ἔχει ἕκαστος τῶν Ἐπιστατῶν ἐν τμήμα αὐτῆς. Ἐν περιπτώσει ἀπουσίας Ἐπιστάτου τινὸς τὸ τμήμα τῆς σφραγίδος, τὸ ὁποῖον κρατεῖ, ἀνατίθεται εἰς τινὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ, οὐδέποτε ὅμως εἰς συνεπιστάτην του. Εἰς περίπτωσιν δὲ ἀπουσίας πάντων τῶν ἀντιπροσώπων τὸ τμήμα τῆς σφραγίδος ἀνατίθεται εἰς τὸν Ἀρχιγραμματέα¹.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς ἐκτελεῖ, ὡς εἶδομεν, τὴν γραφικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τῆς Ἐπιστασίας, τῆς ὁποίας εἶναι καὶ σύμβουλος², βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπογραμματέως.

Γ'. Η ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΙΚΟΣΑΜΕΛΗΣ ΣΥΝΑΞΙΣ.

Ἡ Ἐκτακτος Εἰκοσαμελής Σύναξις ἢ Ἱερά Δισενιαύσιος, ἀποτελοῦσα εἶδος ἀνωτάτου νομοθετικοῦ διοικητικοῦ καὶ δικαστικοῦ Μοναστικοῦ Σώματος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀσκεῖ πρωτότυπον καὶ εἰδικῶς καθοριζομένην ἐν τῷ νόμῳ ἐξουσίαν³.

Αὕτη συγκροτεῖται ἐκ τῶν Ἠγουμένων καὶ Προϊσταμένων τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ συγκαλεῖται αὐτοδικαίως, μετὰ τυπικὴν πρόσκλησιν ἀπὸ μέρους τῆς Ἱεραῆς Κοινότητος, δις τοῦ ἔτους, ἦτοι δέκα πέντε ἡμέρας μετὰ τὸ Πάσχα καὶ τὴν 20ὴν Αὐγούστου ἐκάστου ἔτους⁴.

Ἡ διοικητικὴ ἀρμοδιότης τῆς Εἰκοσαμελοῦς Συνάξεως ἀφορᾷ εἰς τὴν ψήφισιν κανονιστικῶν διατάξεων διοικητικοῦ περιεχομένου, αἱ ὁποῖαι δὲν πρέπει ν' ἀντίκεινται εἰς τὸν Κ.Χ. Αἱ διατάξεις αὗται, κοινοποιούμεναι εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν Ἁγίου Ὁρους, τίθενται ἐν ἰσχύϊ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν. Αἱ καθαρῶς πνευματικοῦ περιεχομένου διατάξεις ὑποβάλλονται πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον⁵. Ὅθεν, τὸ κῦρος τῶν κανονιστικῶν αὐτῶν διατάξεων ἤρτηται ἐκ τῆς ἐπὶ τούτου κρίσεως τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἢ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἡ ἐκτέ-

1. Ἄρθρ. 30, 31, 25, 37 Κ.Χ.

2. Ἄρθρ. 38 Κ.Χ.

3. Παναγιωτάκου, Π., Ἐκκλ. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 455.

4. Ἄρθρ. 43 Κ.Χ. Ἡ Εἰκοσαμελής Σύναξις ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν «Δισενιαύσιος» λόγῳ τῆς τοιαύτης συγκλήσεώς της. Μάλιστα ὁ Εὐλόγιος Κουρίλας (Χ.Θ.Ε., τ. Γ', σ. 569) λέγει ὅτι ἡ ὀνομασία αὐτὴ ἐδόθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν παλαιὰν Σύναξιν ἀπὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος.

5. Ἄρθρ. 6 Ν.Δ. Νοητέον, ὅτι ὁ Γενικὸς Διοικητὴς δικαιούται ὅπως ἐκφέρῃ γνώμην περὶ τοῦ συμφώνου τῶν κανονιστικῶν διατάξεων διοικητικοῦ περιεχομένου πρὸς τὸν Κ.Χ. Πρβλ. ἄρθρον 1, παρ. 1 Ν.Δ. 124/1969.

λεσις τῶν διοικητικῶν κανονιστικῶν διατάξεων ἐνεργεῖται διά, πρὸς τοῦτο ἐκδιδομένης, ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ¹.

Αἱ ἀνωτέρω διαγραφαισὶ Μοναχικαὶ διοικητικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἶναι αἱ μοναδικαὶ προβλεπόμεναι ὑπὸ τοῦ νόμου, μὴ ὑπαρχούσης ἐτέρας τοιαύτης ἐν αὐτῷ. Παρὰ ταῦτα, παλαιότερον ἐδημιουργήθη ζήτημα περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ καὶ ἐτέρας διοικητικῆς Ἀρχῆς ἐν Ἁθῶν, ἥτοι τῆς Ἐκτάκτου Διπλῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, ὡς ὠνομάσθη αὕτη. Τὸ ζήτημα ἐστασίασθη, ὅτε ὁ Γενικὸς Διοικητὴς ἡμφεσβήτησε τὸ νόμιμον τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἐδέχθη τὰς ἀποφάσεις της ὡς παρὰ τὸν νόμον ἐκδοθείσας².

Ἀντίθετος πρὸς τὴν ἄποψιν αὐτὴν εὐρέθη ὁ Θεμ. Τσάτσος³, ὅστις ὑπεστήριξεν, ὅτι ὁ θεσμὸς οὐδέποτε ἡμφεσβητήθη πρὸ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ Κ.Χ., ἀμφισβητεῖται, ὅμως, νῦν διότι δὲν ἀναφέρεται ἐν τῷ Νόμῳ· παρὰ ταῦτα, ὅμως, οὗτος ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος, κατόπιν τῆς εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀναφορᾶς τοῦ Συντάγματος. Ὡσαύτως καὶ ὁ Εὐλόγιος Κουρίλας⁴ ἀπέδειξε τὴν ἱστορικότητα τοῦ θεσμοῦ, συμφωνῶν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο μὲ τὸν Θεμ. Τσάτσον.

Τὸ ζήτημα, ὅμως, δὲν τίθεται εἰς τὴν ἱστορικότητα ἢ μὴ τοῦ θεσμοῦ ἀλλ' εἰς τὴν διοικητικὴν αὐτοῦ ἀρμοδιότητα, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς τῶν ἀνωτέρω ἀπέδειξεν.

Πράγματι, ἡ Ἐκτακτος Διπλῆ Ἱερὰ Σύναξις φέρεται ἐπιτρεπομένη ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας⁵, κατὰ τὸ πρὸ τοῦ Κ.Χ. ἰσχύσαν ἀγιορειτικὸν καθεστῶς, ὡς αἰεὶ ἐπαρουσιάζετο σοβαρὰ τις ὑπόθεσις, πρὸς συμβουλευτικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἱ. Κοινότητος. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οἰαδήποτε ἀποφάσεις αὐτῆς οὐδέποτε ἐχαρακτηρίσθη ὡς ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν Ἱερὰν Κοινότητα⁶, εἶναι δὲ τελείως διάφορον τὸ θέμα τῆς ἠθικῆς πλέον δεσμεύσεως αὐτῆς. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει αἱ ἀποφάσεις τοῦ κρινομένου Σώματος ἦσαν ἐκτελεσταὶ ἐφ' ὅσον ἐγίνοντο ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

1. Ἡ δεσμευμένη αὐτὴ ἐνέργεια τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ συνάγεται ἐκ τοῦ ἀρθροῦ 4 Ν.Δ., καθ' ὃ ὁ Γενικὸς Διοικητὴς «ἐντέλλεται πρὸς τὰ ὑπ' αὐτὸν ὄργανα τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ τῶν Μοναχικῶν Ἀρχῶν». Πρβλ. Παναγιωτάκου, Π., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 457, σημ. 1.

2. Τὸ ἱστορικὸν ἰδὲ ἐν «Θέμιδι», τ. ΕΔ' (1953), σ. 428.

3. Γνωμοδότησις ἐν «Θέμιδι», τ. ΕΔ' (1953), σ. 428 ἐπ.

4. Ἐν «Ἀγιορειτικῇ Βιβλιοθήκῃ», τ. ΙΕ', σ. 273.

5. Ἰδὲ τὸ εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' ὑπ' ἀριθμ. 8689/4-12-1906 Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Γράμμα, ἐν Πετρακάκου, Δ., Νέαι Πηγαὶ τῶν θεσμῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Ἀθῆναι 1915, σ. 78 (ἀριθ. 34).

6. Πρβλ. Ἡλιάκης, Ἱ., Οἱ Ἀγιορειτικοὶ θεσμοί, Ἀθῆναι 1938, σ. 16 ἐπ. Παπαδάτου, Σ., Νομοθέτησις «κατὰ παραπομπήν»..., σ. 125 ἐπ. Παναγιωτάκου, Π., Ἐκκλ. Δίκαιον, τ. Δ', σ. 461 ἐπ. Τὸν αὐτόν, Ὁργάνωσις..., σ. 130 ἐπ.

ΙΑ'. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ.

Εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος μέχρι τοῦ 1525 οὐδὲν διοικητικὸν ὄργανον τῆς Πολιτείας — τῆς Βυζαντινῆς ἢ ἀργότερον τῆς Ὀθωμανικῆς — ἤσκει ἀρμοδιότητα, εἰς ἐκδήλωσιν τῆς ὑπὸ ταύτης ἀσκουμένης ἐποπτείας ἐν αὐτῷ, ἰδίᾳ διὰ τῆς ἐκδόσεως διοικητικῶν πράξεων. Μετά, ὅμως, τὸ 1525 τὸ Ἅγιον Ὄρος ὑπήχθη φορολογικῶς εἰς τὴν ἀνακτορικὴν φρουρὰν (Τάγμα Μπονστατζήδων), εἰς ἣν κατέβαλλε φόρον κατ' ἀποκοπὴν, ὁ ἀρχηγὸς δ' αὐτῆς ἐπροστάτευεν αὐτὸ καὶ εἰσήγε τὰς ὑποθέσεις του εἰς τ' ἀνάκτορα. Ἀργότερον διωρίσθησαν εἰς τὸν Ἄθω διάφορα διοικητικὰ ὄργανα (Καϊμακάμης, εἰσπράκτωρ, τελώνης κ.λπ.), ἀπετέλει δὲ ὑποδιοίκησιν (Καζά) τοῦ Σατζακίου Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν τοῦ ὁποῦ ὑπήγετο ὁ Καϊμακάμης Ἅγιου Ὄρους¹.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἅγίου Ὄρους ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων καὶ μέχρι τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως αὐτοῦ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία εἰς οὐδεμίαν κυριαρχικὴν ἐνέργειαν προέβη, καίτοι προεκλήθη ν' ἀσκήσῃ τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα².

Μετὰ τὴν συνταγματικὴν κατοχύρωσιν τοῦ καθεστώτος τοῦ Ἅγίου Ὄρους ἡ κυρίαρχος Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἐπιφυλάξασα εἰς ἑαυτὴν τὴν ἀσκησιν τῆς λειτουργίας τῆς ὑπερτάτης διοικητικῆς ἐξουσίας ἐν αὐτῷ, ἐνεργεῖ ταύτην δι' ἐκπροσώπου αὐτῆς αὐτόθι, ὅστις καλεῖται Γενικὸς Διοικητῆς Ἅγίου Ὄρους³.

Ἡ ἐν Ἄθῳ παρουσία τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, δύο τινὰ δύναται νὰ σημαίῃ. Πρῶτον, ὅτι οὗτος ἀποτελεῖ, διὰ τῶν δικαιοδοσιῶν δι' ὧν εἶναι περιβεβλημένος, τὸν ἐγγυητὴν τῆς τηρήσεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Ἅγίου Ὄρους⁴, χάριν τοῦ ἐννόμου συμφέροντος αὐτοῦ καὶ τῆς ὀρθῆς λειτουργίας τῶν ἀγιορειτικῶν θεσμῶν, καὶ δεύτερον, ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τούτου ἡ κρατικὴ κυριαρχία παρουσιάζεται με ἐκδηλον μορφήν καὶ συμπεριφορὰν. Δηλαδή εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος τὸ ἑλληνικὸν Κράτος διαθέτει ἐν ἔμμεσον ὄργανον αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξωτερικεύῃ τὴν κρατικὴν βούλησιν κατὰ τὴν ἀσκησιν τῆς ἐπὶ τοῦ Ἅγίου Ὄρους ἐποπτείας, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως διὰ τοῦ Νομάρχου⁵.

1. Ἀντωνόπουλος, Ν., Συνταγμ. Προστασία..., σ. 69. Ἐύταξιας, Ἄθ., Προσοχὴ εἰς Ἅγιον Ὄρος..., σ. 15.

2. Παπαδάτος, Σ., Νομικαὶ βάσεις..., σ. 20.

3. Παναγιωτάκος, Π., Ἐκκλ. Δίκαιον, τ. Δ', 457, Πρβλ. ἄρθρον 105 Συν.

4. Ἄρθρ. 3 Ν.Δ. 1 παρ. 5 Ν. 6010/1934.

5. Παρὰ ταῦτα ἡ κρατικὴ ἐποπτεία ἐπὶ τῶν ὀργανισμῶν αὐτῶν διαφέρει με ἐκείνην ποῦ ἀσκεῖται εἰς Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὰ ἐξῆς: 1) εἰς Ἅγιον Ὄρος αὕτη ἀσκεῖται ὑπὸ

Κατὰ ταῦτα ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Ἀγίου Ὄρους ἐποπτεύει, πλὴν τῶν ζητημάτων δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας, τὴν τήρησιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου¹. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν αἱ ἀποφάσεις, αἱ ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν Μοναστηριακῶν ἀρχῶν, ὑποβάλλονται ὑποχρεωτικῶς εἰς αὐτὸν ἐν ἀντιγράφῳ καὶ οὗτος ἐλέγχει ἐὰν αὗται ἐξεδόθησαν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Κ.Χ. καὶ τῶν λοιπῶν περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀγίου Ὄρους νομοθετημάτων. Ἐὰν οὗτος κρίνῃ, ὅτι ὠρισμένη ἀπόφασις ἐξεδόθη κατὰ παράβασιν τοῦ Κ.Χ. ἢ ἐτέρου τινὸς νομοθετήματος, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὴν εἰς τὴν Ἀρχὴν ἐξ ἧς ἐξεδόθη, μετὰ τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος παρατηρήσεών του. Εἰς περιπτώσιν διαφωνίας ἐπεμβαίνει ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἐπιλύει αὐτήν².

Ὡς Διοικητὴς τοῦ Ἀγίου Ὄρους διορίζεται πρόσωπον μὴ διατελοῦν εἰς τὴν ἐνεργὸν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ προϋπηρετήσει εὐδοκίμως εἰς δημοσίαν Ὑπηρεσίαν³.

Τὸ προσωπικὸν τῆς Διοικήσεως ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς Γραμματέως, φέροντος τὸν βαθμὸν Γραμματέως Α' τάξεως, προερχομένου ἐκ τῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν καὶ ἐνὸς κλητῆρος. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω τακτικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ὁ Διοικητὴς δύναται νὰ προσλάβῃ πρόσωπον καὶ ἐκτὸς τῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου εὐρισκόμενον, ἐπὶ συμβάσει ἐργασίας εἰς τὴν θέσιν τοῦ Γραμματέως, ἐπὶ μισθῷ καὶ ἀποδοχαῖς Γραμματέως Α' τάξεως⁴.

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς, πλὴν τῆς ἀνωτέρω διαγραφείσης ἀρμοδιότητος ἔχει καὶ ἐτέραν τοιαύτην ἀναγομένην εἰς τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας, τῶν ὁποίων ἡ διαφύλαξις τυγχάνει ἐμπεπιστευμένη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Πολιτείαν ἐκ μέρους τοῦ Συνταγματικοῦ Νομοθέτου, καθ' ὅσον αὐτὴ εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν καθ' αὐτὸ ἔννοιαν τῆς Κρατικῆς Κυριαρχίας, ὡς καὶ καθήκοντα ἀνακριτοῦ.

Ἀναλυτικῶς τὰ ἀνωτέρω καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ διαγράφονται ὡς ἀκολούθως:

- 1) Οὗτος, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει δύναμιν

τοῦ Διοικητοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν (ἄρθρ. 3 Ν.Δ.) ἐνῶ εἰς τὴν τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν ὑπὸ τοῦ Νομάρχου καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ 2) ἡ ἔκτασις τῆς ἐποπτείας ὑπὸ τοῦ Νομάρχου εἶναι μικροτέρα ἐκείνης τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ. (Πρβλ. Ἀ ν τ ω ν ὀ π ο υ λ ο ν, Ν., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 187).

1. Ἀρθρ. 3 Ν.Δ.

2. Προμν. ἄρθρ. καὶ ἄρθ. 1 Ν. 6010/1934, 1, παρ. 2 Ν.Δ. 124/1969.

3. Ἀρθρ. 1, παρ. 3 Ν. 6010/1934, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Α.Ν. 758/1937.

4. Ἀρθρ. 2 Ν. 6010/1934.

τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς Διοικήσεως¹, δύναται νὰ ἐκδίδῃ διαταγὰς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ παντὸς θέματος, ἀφορῶντος εἰς τὴν διασφάλισιν τῆς ἐν Ἀθῶ δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας ὡς π.χ. νὰ καθορίζῃ τὴν κίνησιν τῶν μοναχῶν καὶ λαϊκῶν, ν' ἀπαγορεύῃ τὴν εἴσοδον εἰς αὐτὸ οἰουδήποτε κ.λπ.².

2) Μερικῶς διὰ τὴν διαφύλαξιν καὶ συντήρησιν τῶν ἐν ταῖς Μοναῖς τοῦ Ἀθῶ ἀποτεθησαυρισμένων κειμηλίων, ἰδίᾳ ἱερῶν σκευῶν, λειψανοθηκῶν, κωδίκων, παλαιούτων, ἀρχαίων εἰκόνων καὶ ἐκδίδει πρὸς τοῦτο ἐντολὰς καὶ ὁδηγίας, τῶν Ἱ. Μονῶν ὑποχρεομένων ὅπως συμμορφοῦνται πρὸς τοῦτο³.

3) Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς ἔχει καὶ καθήκοντα ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου κατ' ἄρθρον 33 τοῦ Κ.Π.Δ., ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ὑπόνοια διαπράξεως ἀδικήματος ὑπὸ τινος μοναχοῦ. Διὰ τὴν ἀνωτέρω ἐνέργειαν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ δὲν ἀπαιτεῖται παραγγελία τοῦ Εἰσαγγελέως, εἰς τὸν ὅποιον, ὅμως, πρέπει νὰ ὑποβάλλῃ οὗτος ἀμελλητὶ τὰς συναχθεῖσας σχετικὰς ἐκθέσεις, ἐφαρμοζομένων τῶν διατάξεων τοῦ Κ.Π.Δ⁴.

4) Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς διατάσσει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν Μοναστηριακῶν Ἀρχῶν διὰ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του διοικητικῶν ὀργάνων⁵.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἐφ' ὅσον ἀνάγονται εἰς θέματα σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν ἀσκήσιν τῆς διοικητικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, ὑπόκεινται ὡς ἀνεξάρτητοι ἐκτελεστικαὶ πράξεις εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, τοῦ τοιοῦτου ἐλέγχου μὴ ἐπεκτεινομένου πέραν τούτων, ἦτοι καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μοναχικῶν διοικητικῶν Ἀρχῶν⁶.

Αἱ διοικητικοῦ περιεχομένου πράξεις τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ δὲν δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ὡς τῶν ἄλλων διοικητικῶν ὀργάνων, χωρὶς τοῦτο ν' ἀποτελῇ νομικὸν ἐλάττωμα διὰ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. Γενικῶς ἡ διοικητικὴ πράξις, ὡς δῆλως βουλήσεως, διὰ ν' ἀποκτήσῃ νομικὴν ἐνέργειαν, πρέπει νὰ παύσῃ ἀποτελοῦσα *internum* καὶ νὰ ἐξωτερικευθῇ, ἦτοι νὰ περιέλθῃ εἰς τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἀφορᾷ. Ἐπομένως ἡ διοικητικὴ πράξις, ἵνα ἐπιφέρῃ τὰς ἐννόμους αὐτῆς συνεπείας, δεόν νὰ κοινοποιηθῇ πρὸς τὸν ἐνδιαφερόμενον⁷. Ὁ προσφορώτερος τρόπος δημοσιεύσεως εἶναι ἡ Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως.

1. Ἄρθρ. 5 Ν.Δ.

2. Ἴδὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 390/1949 Ἀπόφασιν τοῦ Γεν. Διοικητοῦ Ἀγίου Ὁρους.

3. Ἄρθρ. 2 Ν.Δ. 124/1969.

4. Ἄρθρ. 4 προμν. Ν.Δ.

5. Πρβλ. καὶ τὴν ἐν σελίδι 438, σημ. 5 περίπτωσιν.

6. Ἴδὲ ἀνωτ. (σ. 427, σημ. 1 τοῦ παρόντος) καὶ ΣτΕ (ὄλομ.) 1093/1936.

7. Κυριακόπουλος, Ἡ., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 381.

Παρά ταῦτα εἶναι δυνατὴ ἡ ἰσχύς διοικητικῆς πράξεως ἄνευ δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἐφ' ὅσον ὁ νόμος δὲν προβλέπει τὴν δημοσίευσιν αὐτὴν ὡς συστατικὸν στοιχεῖον τῆς ἰσχύος τῆς πράξεως. Ἀπαραίτητος εἶναι, ὅμως, ἡ κοινοποίησις πρὸς τὸν ἐνδιαφερόμενον¹, ἐν προκειμένῳ δὲ ἡ κοινοποίησις τῶν διοικητικοῦ περιεχομένου κανονιστικῶν πράξεων τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ πρὸς τὰς Μοναστηριακὰς Ἀρχάς.

Πράγματι, οὐδαμοῦ εἰς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην (ἢ τὸ Νομοθετικὸν κυρωτικὸν τοῦ Κ.Χ. Διάταγμα) ὑπάρχει διάταξις, ἡ ὁποία νὰ ἐπιτάσῃ τὴν δημοσίευσιν τῶν διοικητικοῦ περιεχομένου πράξεων τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Αὗται, ὅμως, δέον ὅπως κοινοποιοῦνται εἰς τοὺς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους διὰ τῶν διαφόρων ὀργάνων τῆς Γενικῆς Διοικήσεως, πρᾶγμα εὐκολώτατον διὰ τὴν περιορισμένην κοινωνίαν τῆς Ἀθωνικῆς Πολιτείας.

*

Τοιαύτη εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ μορφή τῆς ἐν Ἀθῶν λειτουργούσης αὐτοδιοικήτου Πολιτείας, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ προστασίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, τελοῦσα, διατηρεῖ τὴν παραδοσιακὴν αὐτῆς μορφήν, ἥτοι τὸ προνομιακὸν καθεστῶς, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν περιέβαλλον οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες, κινούμενοι ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὰ ἰδεώδη τοῦ μοναχικοῦ βίου. Δυνάμεθα δὲ νὰ ὑποστηρίξωμεν, ὅτι τὸ προνομιακὸν καθεστῶς εἶναι ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης καὶ τοσαύτης ἀναπτύξεως τῶν ἐν Ἀθῶν Ἱερῶν Μονῶν, ὥστε σήμερον ἐν αὐταῖς νὰ εὐρίσκεται ὅ,τι σπουδαιότερον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ Βυζαντινὸς Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς².

1. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 382 ἐπ. Πρβλ. καὶ ΣτΕ (ὄλομ.) 1250/1975.

2. Ἐκ τῆς πλουσίας σχετικῆς βιβλιογραφίας σημειοῦμεν κατ' ἐπιλογὴν τ' ἀκόλουθα ἔργα:

1) Ἀναγνωστόπουλος, Ν., Γνωμοδότησις ἐν «Θέμιδι», τ. ΝΒ' (1941), σ. 91. 2) Ἀντωνόπουλος, Ν., Ἡ συνταγματικὴ προστασία τοῦ Ἀγιορειτικοῦ Καθεστῶτος, Ἀθῆναι 1958. 3) Antonopoulos, N., La Jurisdiction civile des autorités Athonites, ἐν «Revue Hellenique de droit international», τ. 16 (1963), σσ. 236-245. 4) Βαμβέτσος, Α., Τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἡ ἑλληνικὴ πολιτικὴ, «Ἐστία», Ἀθῆναι 1917. 5) Γιούπη, Γ., Ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης ἐν Ἅγίῳ Ὄρει, ἐν ΑΕΚΔ, τ. Δ' (1949), σ. 18 ἐπ. 6) Δελικάνης, Καλλίνικος, Περιγραφικὸς κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατριαρχικοῦ ἀρχιεποφυλακίου σφζομένων ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων περὶ τῶν ἐν Ἀθῶν Μονῶν (1630-1863), Κων/πολις 1902. 7) Δένδιας, Μιχαήλ, Διοικητικὸν Δίκαιον, τ. Β', ἐκδ. Δ', «Παπαζήσης», Ἀθῆναι 1966. 8) Δεντάκης, Βασίλειος, Ἡ διοργάνωσις τῆς μοναχικῆς Πολιτείας τοῦ Ἅγίου Ὄρους, ἐν «Ἑλληνικῇ Δημιουργίᾳ» 1954, σ. 525 ἐπ. 9) Doens, I René — Παπαστάθης, Χαρ., Νομικὴ Βιβλιογραφία Ἅγίου Ὄρους (1912-1969), ἐν «Μακεδονικά», τ. 1

(1970), σσ. 191-242. 10) Εὐτάξιου, Ἀθανασίου, Προσοχὴ εἰς τὴν Ἁγίον Ὄρος. Ἀνάγκη νομοθετικοῦ διακανονισμοῦ, Ἀθήναι 1926. 11) Ἡλιάκη, Ἰ., Ἀγιορειτικοὶ θεσμοί, Ἀθήναι 1938. 12) Ἰωακείμ, Ἰβηρίτης, Ἀγιορειτικὴ Πολιτεία, Θεσσαλονίκη 1921. 13) Καραβοκυρός, Μιλτ., Τοῦ Ἀγίου Ὄρους τὰ δίκαια καὶ προνόμια· κατὰ τὰ χρυσόβουλα τῶν ἱδρυτῶν αὐτοῦ, Κων/πολις 1913. 14) Κτενᾶς, Χριστ., Τὰ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Ἱερὰ Καθιδρύματα καὶ ὁ διέπων αὐτὰ ὀργανισμὸς, Θεσσαλονίκη 1925. 15) Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ «Πρώτος» τοῦ Ἀγίου Ὄρους Ἄθω καὶ ἡ «Μεγάλῃ Μέσση» ἢ «Σύναξις», ἐν ΕΕΒΣ, τ. ΣΤ' (1929), σ. 233 ἐπ. 16) Κυριακόπουλος, Ἡλίας, Ἑλληνικὸν Διοικητικὸν Δίκαιον, Θεσ/νίκη 1954. 17) Μαμαλάκης, Ἰωάννης, Τὸ Ἁγίον Ὄρος (Ἄθως) διὰ μέσου τῶν αἰώνων, Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Θεσσαλονίκη 1971. 18) Mayer, Ph., Die heupturkunden für die Geschichte der Athosklöster, Leipzig 1894. 19) Παναγιωτάκος, Παναγιώτης, Σύστημα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἰσχὺν αὐτοῦ, τ. Δ', Τὸ Δίκαιον τῶν Μοναχῶν, Ἀθήναι 1957. 20) Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ὀργάνωσις τοῦ μοναχικοῦ Πολιτεύματος ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, ἐν ΑΕΚΔ, τ. Δ' (1949), σσ. 79-192. 21) Τοῦ αὐτοῦ, (ὡς Γεν. Διοικητοῦ Ἀγίου Ὄρους), Διοικητικὴ Νομολογία Ἀγίου Ὄρους, ἐν ΑΕΚΔ, τ. Δ' (1949), σ. 233 ἐπ. 22) Παπαδάτου, Στ., Νομοθέτησις «κατὰ παραπομπήν», ἐν τῷ Ἀγιορειτικῷ Δικαίῳ, ἐν ΑΕΚΔ, τ. ΙΖ' (1962), σ. 28 ἐπ. 23) Τοῦ αὐτοῦ, Αἰ νομικαὶ βάσεις τῆς Ἀγιορειτικῆς Πολιτείας, Ἰωάννινα 1959. 24) Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ πολιτειακὴ θέσις τοῦ Ἀγίου Ὄρους, Ἀθήναι 1965. 25) Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ πρόβλημα τοῦ ἀβάτου τοῦ Ἀγίου Ὄρους, Θεσσαλονίκη 1969. 26) Πετρακάκος, Δημ., Τὸ μοναχικὸν πολίτευμα τοῦ Ἀγίου Ὄρους Ἄθω, Ἀθήναι 1925. 27) Τοῦ αὐτοῦ Νεαί Πηγαὶ τῶν θεσμῶν τοῦ Ἀγίου Ὄρους, Ἀθήναι 1915. 28) Σαρίπουλος, Ν.Ν., Συνταγματικὸν Δίκαιον τῆς Ἑλλάδος, τ. Β', ἔκδοσις Δ', Ἀθήναι 1923. 29) Σβῶλος, Ἀλέξ., Συνταγματικὸν Δίκαιον, τ. Α', Ἀθήναι 1934. 30) Συμυρνάκης, Γεράσιμος, Τὸ Ἁγίον Ὄρος, Ἀθήναι 1903. 31) Σολιώτης, Σ., Εἰσήγησις εἰς τὴν ΣτΕ (δόμ.) 1093/1936, ἐν «Θέμιδι» ΜΗ' (1937), σ. 65 ἐπ. 32) Στασινόπουλος, Μ., Εἰσήγησις εἰς τὴν ΣτΕ 1309/54 ἀπόφασιν, ἐν «Θέμιδι» ΞΕ' (1954), σ. 1056 ἐπ. 33) Τσάτσου, Θεμ., Γνωμοδότησις, ἐν «Θέμιδι», τ. ΞΔ' (1953), σ. 428 ἐπ. 34) Τσάτσου, Θεμ. — Βολονάκη, Μ., Ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, ἐν ΑΕΚΔ, τ. Δ' (1849), σ. 213 ἐπ. 35) Χόντζογλου, Χρ., Γνωμοδότησις, ἐν «Θέμιδι», τ. ΞΔ' (1953), σ. 774. 36) Χριστοφίλοπουλος, Ἀ., Ἑλληνικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον, ἔκδ. Β', Ἀθήναι 1965.